

össze, később pedig az életkorral, esetleges betegségekkel, traumákkal, a leépülés is kisebb-nagyobb mértékben rányomja a bélyegét.

Az emlékezet vizsgálatának nehézségeit még tetézi, hogy itt valójában csak egy összképet kapunk, amely alatt a működés különböző rétegei húzódnak meg, és a kutatásnak kell megtalálnia a módokat és kialakítania az eszközöket ahhoz, hogy képes legyen külön-külön vizsgálni e rétegek működését. Erősen egyszerűsített modellel szemléltetve ezt, maga az emlékezet három modulból áll: beírás, tárolás, visszakeresés. Ám ha mindhárom jól működik is, még mindig számos egyéb tényező zavarhatja az embert már abban is, hogy felidézzen bizonyos emlékeket, s méginkább abban, hogy beszéljen másnak azokról. Draaísm a könyvének egyik igen érdekes fejezete éppen az, hogy a kutatók milyen módszerekkel, gondolati eszközökkel igyekeztek segíteni az emlékezet működését.

A könyv témaköreinek egy része valamennyiünket közvetlenül is érint. Ilyen az életünk legkorábbi időszakaira visszanyúló emlékezés, ilyen a természetes felejtés, valamint a rettegett emlékezetvesztés. Sokak különös élménye a sokfajta értelmezést vonzó *déjà vu* (egyszer már láttam/átéltem ezt) érzés, és elmondások szerint úgyszintén a „lepergett előttem az életem” jelensége. Vannak, akik képesek úgy visszaemlékezni „mintha csak tegnap történt volna”, mások pedig arra, hogy valamilyen kulcselem köré nagy részletességgel felidézzék egy jelenet, esemény környezetét, elemeit – ezekről is szól a könyv. Egy további, döbbenetes fejezet arról beszél, hogy milyen nehéz emlékezni olyan időszak eseményeire, szereplőire, amely rendkívüli lelki terhet jelentett – az itteni példa szerint egy megsemmisítő

tábor világára. A könyv talán legérdekesebb fejezete pedig az emlékezet egy valóban extrém jelenségről, az ún. savant-szindrómáról szól: olyan emberekről, akik a szellemi képességek terén mindenben vagy csaknem mindenben mélyen az átlag alatt teljesítenek, azonban egy területen, az itt bemutatott példákban az emlékezés bizonyos szűk fajtáiban messze felülmúlják az átlagot.

Bár a könyv kifejezetten gördülékeny, olvasmányos stílusú, mondanivalójának követése nem csekély figyelmet, elmélyültséget igényel. Megközelítési módja, gondolatvilága valószínűleg elsősorban azokhoz áll közel, akik nem egészen járatlanok a humán tudományokban. Nagyon érdekes betekintést, s egyben hasznos szellemi gyakorlatot kínál azonban mindenkinek, akiket érdekel, hogy az emlékezés terén milyen teljesítményekre képes az emberi agy, és hogyan, milyen módokon, eszközökkel, sajátos fogásokkal, milyen logikai utakon igyekeztek okos emberek feltárni e rendkívül bonyolult és nehezen vizsgálható rendszernek, az emberi emlékezetnek működését.

Osman Péter

Ehrlich Éva

A MAGYAR INFRASTRUKTÚRA AZ EURÓPAI UNIÓ KÖVETELMÉNYEINEK TÜKRÉBEN

*Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Stratégiai Elemző Központ
Európai Integrációs Iroda,
Budapest, 2003. 412 p.*

A könyv infrastrukturális tanulmányai a közlekedés, a vízgazdálkodás, az infokommunikáció, a posta

és az energiaszektor magyarországi helyzetét, az EU követelményeknek és elvárásoknak való megfelelése mértékét vizsgálják széles körben folytatott kutatások, több forrásból nyerhető információk alapján. Bevezetesként a szerkesztő-szerző a hazai infrastruktúra rendszerváltást követő alakulását ágazatonként (alágazatonként) tekinti át a nehézségeket is bemutatva, a jelenlegi helyzetet értékelő Összefoglaló tanulmányában. Részletesen ismerteti az EU-val tartott tárgyalássorozatokon kötött megállapodásokat, elvárásokat és követelményeket, valamint ezek teljesítésének határidejét. Megismerjük a rendszerváltást követő évtized infrastruktúra-fejlesztéseit, jellemzőit, a megoldásra váró feladatokat és problémákat, ellentmondásokat a finanszírozások, a beruházások, a fejlesztések területén, az árak és tarifák rendellenességeit, a munkanélküliséget és a foglalkoztatást érintő témaköröket. Az Összefoglaló tanulmányt ajánlások zárják, amelyek az állam szabályozó funkciójának betöltésére, a tartós veszteségforrások kezelésére és a szomszédos EU-országokkal való együttműködésre vonatkoznak az infrastrukturális fejlesztéseknél.

A részletes esettanulmányok elsőként a magyar államvasutak és az uniós csatlakozás, majd a közúti infrastruktúra-finanszírozás és a közúthálózat fejlesztésének kérdéseivel foglalkoznak. Beszámolnak a folyamatban lévő intézkedésekről is. Az ún. első vasúti csomag keretében ki kell alakítani az új vasúti szervezeteket, amelyekben a számítási tevékenység az infrastruktúra-kezeléstől számvitelileg elkülönül, ezen belül a személyszállítási szolgáltatást is külön kell kezelni. Meg kell teremteni a fenntartás és a fejlesztés jó összhangját.

Az elmúlt évek fejlesztési elmaradásai megnövelték a karbantartási igényeket; a korlátozott pénzügyi lehetőségek, az alkalmazott értékcsökkenési százalék a berendezések, eszközök állapotromlását eredményezte. A közúti infrastruktúra-finanszírozással kapcsolatban az autópálya-díjszedési rendszer kialakításánál célszerű figyelembe venni az Európai Unióban jelenleg készülõ keretszabályozást és a szomszédos országok gyakorlatát is. Számítások bizonyítják, hogy az útfenntartás alulfinanszírozása miatt az országos közúti és híd-vagyron értéke fokozatosan és jelentõsen csökken. A közúti beruházások megfelelõ elõkészítésének (pl. költség-haszon-elemzés) s a beszerzések nyílt versenytárgyalásos lebonyolításának a hiánya megnehezíti az Európai Unió támogatások, a nemzetközi pénzügyi intézmények hiteleinek igénybevételét a közeljövõben. Az ország közúti hálózatának fejlesztésével összefüggésben megismerjük az EU-tagságból eredõ munkamegosztás következményeit. A szolgáltatási igénynövekedésnek az új közúti politikával történõ kielégítését. Az új közúti politika egységesen kezeli a közúthálózatot, felismeri a társadalmi igényeket, s gondot fordít a közúthálózat állagmegõvására és fejlesztésének összhangjára.

A belvízi hajózással kapcsolatban vízi közlekedési helyzetképet kapunk és középtávú hajózási jövõképet ismerünk meg a könyvben, majd az EU-csatlakozással közvet-

lenül összefüggõ kérdésekrõl tájékozódhatunk ebben a témakörben. Szó van itt a jogharmonizációs feladatokról, a tulajdonosi és a kezelõi jogok rendezésérõl, valamint a MAHART privatizációjának a megvalósításáról. A légi közlekedéssel foglalkozó tanulmány bemutatja hazánk európai uniós csatlakozását elõkészítõ folyamatot, a vállalati kötelezettségeket, a légi közlekedés-politikai összefüggéseket stb. A kombinált forgalom és a logisztikai központok vonatkozásában megismerkedünk a „Fehér Könyv (2001)” irányelveivel, a kombinált forgalomhoz kapcsolódó célkitûzésekkel és a logisztikai központok létrehozásával, üzemeltetésével, a hazai megoldásokkal. Értékelést találunk a könyvben a magyar menetrend szerinti közúti tömegközlekedés helyzetérõl, az EU-tagsággal járó követelményekrõl és az elvégzendõ feladatokról. Az utazóközönség jobb kiszolgálása érdekében nagyobb összhangra kell törekedni a közúti és vasúti menetrendek esetében a csatlakozásoknál. A városi közlekedésben törekedni kell a kedvezõtlen hatások visszaszorítására, amelyek fõleg a zsúfoltságból és a torlódásokból erednek. Az EU-javaslat a verseny bevezetését tüzi ki célul. A tömegközlekedés jelenlegi hazai jogszabályi keretei nem felelnek meg az EU-elvárásoknak; ezért (átmeneti) intézkedésekre van szükség. Olvashatunk a továbbiakban a közlekedési szektornak az Unió csatlakozására való felkészülésérõl, a tárgyalások elõkészítésé-

rõl és az EU közlekedéspolitikájának fõbb jellemzõirõl, a jogharmonizációs tevékenységekrõl.

Az egyik tanulmány az EU területfejlesztési politikája és a hazai helyzet összehasonlításával mutat rá a jelentõs problémákra s a fejlesztési szándékokra. A vízgazdálkodás legfontosabb stratégiai kérdései közt az ivóvízellátás, a szennyvízelvezetés és -tisztítás jelenlegi helyzete, a javító program és az EU-követelmények kerülnek tárgyalásra. A programok megvalósításához az optimális finanszírozási és intézményi feltételek mielőbbi megteremtésére van szükség. Tájékozódhatunk a postaszolgáltatásokat érintõ piaci változásokról, a megoldásra váró problémákról, a jogharmonizációból eredõ (számviteli, adózási, közbeszerzési, környezetvédelmi stb.) elvárásokról. Elemzés készült a hazai szabályozásról, a Magyar Posta Rt. felkészültségérõl, a nagyobb figyelmet érintõ területekrõl. Szó van a könyvben az EU stratégiai céljairól a tudásalapú információs társadalom kialakítása területén, valamint az információs technológia hazai helyzetérõl is. Végül a magyar energiagazdaság helyzetét, a környezetvédelem kapcsolódó kérdéseit ismerjük meg. Megállapítható, hogy ezen a téren eleget tudunk tenni az EU-elvárásoknak, a feladatok megoldhatók; az energiaszektorban kialakuló tulajdonosi szerkezet megfelel a piaci követelményeknek és az EU gyakorlatának egyaránt.

Rubóczky István